

Aihe: Erillisen leipomotyölain tarpeellisuus

Viite: Hallitusneuvottelut/kirjallinen kuulemiskutsu/2.6. klo 18.00/Työlainsäädäntöjaosto/VN/10758/2023

Kiitämme mahdollisuudesta lausua erillisen leipomotyölain tarpeellisuudesta. Suomen Elintarviketööläisten Liitto SEL ei kannata erillisen leipomotyölain poistamista. Emme näe, että sille olisi olemassa hyväksyttäviä oikeuspoliittisia perusteita.

Työnantajan mahdollisuudet ja edellytykset yötyön teettämiseen on säädetty voimassa olevan leipomotyölain 2 §:ssä ja työaikalain 8 §:n 1 momentin 8 kohdassa täysin samalla tavalla. Leipomotyölain kumoaminen ei muuttaisi mitään työnantajien oikeuksissa tai mahdollisuuksissa teettää yötyötä leipomoissa. Leipomotyölain kumoamista ei voi perustella tarpeella parantaa työnantajan edellytyksiä ja mahdollisuuksia teettää työtä yöllä. Mikään ei muuttuisi tuossa suhteessa.

Ainut mikä muuttuisi, olisi se, että työnantajilla ei olisi lain perusteella veloitetta maksaa kello 22–6 välillä teetetystä työstä minkäänlaista palkan korotusosaa, joka nyt on säädetty veloitteeksi leipomotyölain 5 §:ssä. Miksi hallitusohjelmassa sovittaisiin lakimuutoksesta, jonka ainut vaikutus olisi se, että se muuttaisi työntekijöiden palkkauksen ehtoja? Mitkä olisivat tällaisen lakimuutoksen hyväksyttävät oikeuspoliittiset päämäärät? Kyse olisi yksityisten työnantajien ja niiden palveluksessa olevien yksityishenkilöiden keskinäisistä taloudellisista oikeuksista, ja niiden muuttamisesta – yksistään – koska mikään muu ei muuttuisi.

Voimassa olevan leipomoalan työntekijöiden työehtosopimuksen perusteella alan työnantajilla olisi leipomotyölain kumoamisen jälkeenkin velvollisuus yötyökorvauksen maksamiseen, mutta vain jos kyse ei olisi vuorotyöstä.

Leipomoiden työntekijöitä koskevan työehtosopimuksen 11 §:n yötyölisää koskeva säännös kuuluu näin:

Mikäli työ ei ole järjestetty vuorotyöksi, maksetaan kello 21.00 jälkeen tehdystä työstä 100 prosentilla korotettu palkka. Mikäli työ on samalla ylityötä, maksetaan siitä lisäksi ylityökorvaus.

Työehtosopimuksen kirjaus on kirjoitettu noin siksi, että leipomotyölain 5 §:n korvaus on kattanut yötyölisän perusteen osalta ne tilanteet, joita työehtosopimuksen määräys ei ole kattanut. Työehtosopimuksen osapuolilla ei ole ollut mitään aihetta ajatella, että lakiperusteinen yötyölisän maksuperuste muuttuisi kesken sopimuksen voimassaolon.

Vuorotyötä koskevien lisien osalta työehtosopimuksen 11 §:n määräys kuuluu näin:

Vuorotyötä tehtäessä maksetaan siihen osallistuville työntekijöille tuntia kohti vuorotyölisää, jonka suuruus iltavuorossa on 15 % työntekijän taulukkopalkasta lasketusta tuntipalkasta ja yövuorossa muissa kuin leipomotyölain alaisissa töissä 30 % työntekijän taulukkopalkasta lasketusta tuntipalkasta.

Työehtosopimuksen nykyinen määräys ei siis takaa leipomotyötä vuorotyönä tekeväälle työntekijälle yövuoron ajalta tehdyltä työltä vuorolisää tai mitään muutakaan palkan korotusosaa.

Nytkin leipomoissa tehdään yötyötä sekä vuorotyönä että muissa työaikamuodoissa, jotka eivät ole vuorotyötä. Voimme ennustaa, että jos erillinen leipomotyölaki poistuisi, vuorotyön teettämisen suosio kasvaisi jo nyt voimassa olevan työehtosopimuksen jäljellä olevan sopimuskauden ajalta, koska se olisi suora tapa säästää palkkakustannuksissa, kun yötyölisää ei tarvitsisi maksaa. Vuorotyötä työaikalain 6 §:n ja alan työehtosopimuksen mukaan saa teettää, työnantajan päätöksellä, hyvin vapaasti, eli ei olisi olemassa mitään pidäkkeitä siirtyä aikaisempaa laajemmin vuorotyöhön.

Suomen valtiolla on velvoitteet taata, että Suomen perustuslain 13 §:n 2 momentissa ja EU:n perusoikeuskirjan 28 artiklassa taattu oikeus ammatillisen järjestäytymisvapauden osana neuvotella työsuhteensa ehdot toteutuu todellisuudessa ja tehokkaalla tavalla. Osana tuota oikeutta on oikeus esittää vastapuolelle vaatimuksia työsuhteen ehdoista, neuvotella noista ehdoista ja vaatia sovittavan niistä. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukset 87 ja 98 ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artikla ovat Suomea velvoittavia säännöksiä ja asettavat valtiolle velvoitteen varmistaa, että työntekijöillä on tosiasialliset mahdollisuudet työsuhteidensa ehdoista neuvottelemiseen ja sopimiseen työnantajapuolen kanssa.

Jos hallitus nyt yllättäen kesken leipomoiden työntekijöitä koskevan työehtosopimuksen sopimuskauden kumoaisi leipomotyölain, on kysyttävä, miten nämä SEL:n jäsenten ja SEL:n perusoikeudet toteutuisivat tässä tilanteessa? Kysymystä harkittaessa on huomioitava työehtosopimuslain SEL:iä ja sen jäseniä velvoittavat säännökset, jotka kieltävät heitä esittämästä muutoksia työsuhteidensa ehtoihin kollektiivisella tasolla lähes kahteen vuoteen. Työehtosopimus on voimassa 31.1.2025 saakka.

Kukin leipomoissa tällä hetkellä työskentelevä työntekijä on tähän mennessä antanut ja voinut antaa suostumuksensa yötyöhön vain niillä työehdoilla, joiden pohjalta suostumusta on kysytty. Ei olisi kestäväällä pohjalla tulkita, että työntekijä olisi antanut leipomotyölain 5 §:n voimassa ollessa suostumuksensa tehdä leipomotyötä yöllä ilman yötyökorvausta tai 100 prosentin yötyölisää pienemmällä korvaustasolla. Työntekijöiden aikaisemmin antamien yötyön tekemistä koskevien suostumusten ei voitaisi katsoa olevan enää voimassa, jos yötyön korvaustaso muuttuisi edellä kuvatusti.

Jos leipomoiden 100 prosentin suuruinen yötyölisä poistuisi, moni alan työntekijä tuskin enää suostuisi tekemään leipomoalan muutenkin raskasta työtä yötyönä. Yötyö on työntekijälle tutkitusti kuormittavaa ja haitallista hänen terveydelleen. Työntekijöiden siirtyminen pois leipomoalan yötyöistä tai kokonaan pois alalta pahentaisi leipomoalan työvoimapulaa.

Helsingissä 2.6.2023

Veli-Matti Kuntonen
liittopuheenjohtaja
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL